

Валентина Березкіна,

молодший науковий співробітник НБУВ

Видавнича діяльність Канадського інституту українських студій

У матеріалі розкривається науково-видавнича діяльність Канадського інституту українських студій, який вже понад тридцять років сприяє українським та українсько-канадським студіям, служить джерельною базою двомовної освіти, надає інтелектуальну підтримку українській спільноті у діаспорах та в Україні.

К л ю ч о в і с л о в а: Альбертський університет, КІУС, українські студії, видавничі проекти, діаспора, українознавство, історія України, Енциклопедія України (АЕУ), бібліографія зарубіжної україніки.

This story about scientific publications work for over the thirty years CIUS has promoted Ukrainian and Ukrainian-Canadian studies, served as a resource centre for bilingual education, and provided intellectual support for the Ukrainian community.

K e y w o r d s: Canadian Institute of Ukrainian Studies (CIUS), University of Alberta, Ukrainian studies, publisher projects, history of Ukraine, Encyclopedia of Ukraine, diaspora, Ukrainian bibliography, the history of modern Ukraine, M. Hrushevskyi's History of Ukraine-Rus CIUS Press, investing in the future of Ukrainian Studies.

Канадський інститут українських студій (КІУС) (англ. Canadian Institute of Ukrainian Studies, CIUS) – заснований 1976 р. при Альбертському університеті в Едмонтоні (Канада). КІУС веде дослідницьку і видавничу діяльність, пов'язану з Україною та українською діаспорою, сприяє українським, українсько-канадським студіям, служить джерельною базою двомовної освіти і надає інтелектуальну підтримку українській спільноті. Бюджет Інституту значною мірою складається з приватних надходжень (вічні фонди КІУСу) від окремих осіб та організацій, які цінують освіту, глибоко поважають історичну і культурну спадщину України. Завдяки їх щедрості сотні студентів і науковців, котрі працюють у галузі українознавства, скористалися щорічними дотаціями й стипендіями.

Директорами КІУСу були відомі наукові й громадські діячі української діаспори Ю. Луцький, М. Лупул, Б. Кравченко, Ф. Сисин. Нині Канадський інститут українських студій очолює З. Когут.

До складу Інституту сьогодні входять: видавництво КІУС-прес («CIUS Press»), Методичний кабінет української мови, декілька центрів наукових досліджень і програм, які спонсоруються добродіями вічних фондів.

Наймасштабніший проект Канадського інституту українських студій – п'ятитомна англomовна Енциклопедія України (АЕУ) – Encyclopedia of Ukraine – видавництва Торонтського університету (1984–1993), яка є гідним завершенням масштабного енциклопедичного проекту «Енциклопедія Українознавства» (ЕУ), куди входить 3-томна енциклопедія (1949–1952), 10-томна словникова частина (1955–1984) та додатковий 11-й том.

Організував і очолював працю над цим проектом професор В. Кубійович (1900–1985). Перший том цієї енциклопедії було перекладено й видано двома

книгами (1963–1971) під назвою «Ukraine: A Concise Encyclopaedia» (вид-во Торонтського ун-ту). Щоб осягнути загальнокультурне значення «Encyclopedia of Ukraine», слід окреслити її контекст, розглянути видання на тлі раніше й паралельно опублікованих українських енциклопедій (включаючи іншомовні).

Перші спроби викласти відомості про Україну відносяться до XVII–XVIII ст.: І. Гізель «Синопис» (перше видання 1674 р.), П. Симоновський «Краткое описание о козацком народе» (1765), С. Лукомський «Собрание историческое» (1770), В. Рубан «Краткая летопись Малой России» (1776), О. Рігельман «Летописное повествование о Малой России» (1778). Згодом своє бачення історії України виносили на суд читацької аудиторії Д. Бантиш-Каменський, М. Маркевич, П. Куліш, М. Костомаров, В. Антонович, І. Франко. Модерною українською енциклопедією стало видання «Украинский народ в его прошлом и настоящем» (Петроград, 1914–1916 рр.) за редакцією Ф. К. Волкова, М. С. Грушевського, М. М. Ковалевського, Ф. С. Корша, А. С. Кримського, М. І. Туган-Барановського, О. О. Шахматова.

У XX ст. також робилися спроби видати енциклопедію України: три томи «Української Загальної Енциклопедії» побачили світ у Львові під редакцією І. Раковського; протягом 1932–1934 рр. у Харкові було підготовлено матеріали для 3-х томів запланованої 20-томної «Української Радянської Енциклопедії» (УРЕ) під редакцією М. Скрипника, але робота припинилася через сталінські репресії. Невдачею закінчилася і справа «Енциклопедії Українознавства», яку було започатковано 1941 р. у Кракові. У Лейпцигу (1942) була видана однотомна енциклопедія німецькою мовою «Handbuch der Ukraine» Українським Науковим Інститутом (Берлін) під редакцією І. Мірчука.

Всі ці праці, новаторські й ґрунтовні (на свій час та умови створення), не повністю відповідали тим високим вимогам, які ставилися до енциклопедичних видань з боку освічених українських й особливо іншомовних читачів Західного світу.

Науково-видавничий проект В. Кубійовича, орієнтований на кращі аналогічні видання Заходу, реалізовувався в складних умовах діаспорного життя, але це практично не позначилося на якості «кінцевого продукту». Статейна частина «Енциклопедії Українознавства» (за термінологією В. Кубійовича: ЕУ-1) вийшла в трьох книгах у Німеччині протягом 1949–1952 рр.; словникова частина: ЕУ-2 – у десяти книгах, була видрукувана у 1955–1985 рр. у Сарселі (осередок НТШ, Франція). Авторами та редакторами ЕУ-1 і ЕУ-2 були такі видатні українські вчені з діаспори, як Ю. Шевельов, О. Горбач (мовознавство), О. Оглоблин, Н. Полонська-Василенко (історія), В. Маркус (політологія), С. Гординський (мистецтво), В. Витвицький (музика) та ін.

Початок роботи над «Українською радянською енциклопедією» (УРЕ) (1-е вид.: у 16 т. – 1959–1964 рр.; 2-е вид.: у 12 т. – 1974–1985 рр.) небезпідставно пов'язується із виходом ЕУ-1 та перших томів ЕУ-2. Слід зазначити, що ця ґрунтовна праця, у підготовці якої брали участь провідні українські вчені на чолі з академіком АН УРСР М. Бажаном, все-таки була позбавлена рис української національної енциклопедії. Робота велася в умовах ідеологічної селекції матеріалу, він не давав повноти картини власне української історії, автори змушені були оминати або викривлено висвітлювати «незручні» для влади події та постаті. З огляду на це, редколегії ЕУ-2, а пізніше і «Encyclopedia of Ukraine» вважали за доцільне зосередити особливу увагу на фактах історії та сучасного життя України, які в УРЕ та інших радянських виданнях або цілком ігнорувалися, або ж подавалися викривлено. У результаті вдалося врятувати від забуття імена тих діячів давнього й недавнього минулого України, яких тривалий час намагалися «пустити в небуття», стерти з пам'яті народу.

«Енциклопедія Українознавства» стала значним інформаційним явищем, вона сприяла поширенню правдивої інформації про Україну в світі, особливо в англomовних країнах. Перший її том було перекладено й видано двотомним енциклопедичним довідником протягом 1963–1971 рр. під назвою «Ukraine: A Concise Encyclopaedia» (University of Toronto Press. Red. V. Kubijovych. V. 1, p. 1–1185; V. 2, p. 1–1334). На відміну від ЕУ-1 у довіднику було розширено й осучаснено викладені у ньому відомості, зокрема про післявоєнний стан українського народу в умовах радянської дійсності. Одночасно планувалося видання англomовної словникової «Енциклопедії Українознавства».

1977 р. розпочали готувати англійський варіант абеткової частини «Енциклопедії Українознавства». Видання «Encyclopedia of Ukraine» (АЕУ) побачило світ при підтримці КІУС (Альбертський ун-т), Наукового Товариства ім. Шевченка (НТШ, Сарсель, Франція), Канадської фундації українських студій (КФУС), заснованої Об'єднанням українських професіоналістів і підприємців і здійснене під керівництвом проф. В. Кубійовича (т. 1–1984 р., т. 2 – 1988 р.) та проф. Д. Струка (т. 3–5 – 1993 р.).

Ця фундаментальна енциклопедична праця має непересічне соціокультурне значення для формування духовних підвалин незалежної української держави, гуманітарної політики України, розвитку її науки та культури. Вона поєднала особистий внесок більш ніж 500 авторів та редакторів. Це не лише здобуток сучасної української гуманітарної науки, а й важливий чинник об'єктивного ознайомлення англomовного читача, насамперед вчених різних галузей знань, з Україною, її історією та культурою. Побудована праця за міжнародними стандартами підготовки енциклопедій. Вона вигідно відрізняється від попередніх енциклопедичних видань об'єктивними підходами до критеріїв відбору матеріалу, персоналій, раціональною архітектонікою, повнотою бібліографії тощо.

Статті з природничої тематики (географія, геологія, рослинний і тваринний світ, клімат, водні ресурси), археології, історії, права, української мови і літератури, мистецтва, економіки, духовного життя та ін. розміщено у найбільш зручному для читання абетковому порядку. До великих оглядових статей (Київська Русь, українська мова, лінгвістика, музика, педагогіка, малярство, ікона та іконографія, соціологія та ін.) подано бібліографію. Викликають інтерес статті про різні природні регіони України, а також про їх історію від найдавніших часів і до сьогодення. Відомості про інші країни обов'язково супроводжуються даними про їх зв'язки з Україною.

«Encyclopedia of Ukraine» подає багато імен діячів розстріляного відродження 20–40-х рр., репресованих і переслідуваних у 50–80-х рр. Більшість із останніх (переважно наші сучасники) не ввійшли до жодних енциклопедій чи довідників. Введення цих імен у науковий обіг є незаперечною заслугою згаданої енциклопедії.

АЕУ становить значний пізнавальний інтерес для читачів в Україні, оскільки на її сторінках опубліковані відомості донедавна замовчувані у нас, зокрема ті, що стосуються визвольних змагань нашого народу та його церковної історії, біографічні матеріали про багатьох державних і політичних українських діячів.

Принципова відмінність 3–5 томів «Encyclopedia of Ukraine» (1993) від двох попередніх полягає у тому, що їх остаточна підготовка здійснювалася вже після здобуття Україною незалежності. Ця обставина

на, з одного боку, спонукала авторів та видавців до внесення змін (часом дуже істотних) до багатьох статей, а з другого – уможливила активнішу участь у реалізації цього проекту цілої низки висококваліфікованих фахівців з України (у ролі авторів і наукових консультантів), ширше використання першоджерельних матеріалів (у т. ч. і архівних) з України, важкодоступних або цілком недоступних на Заході.

Видання «Encyclopedia of Ukraine» було завершено у той час, коли незалежна Україна дедалі впевненіше почала виходити на міжнародну арену. Потреба в об'єктивній інформації про неї для зарубіжних вчених, урядовців та підприємців стає нагальною. Тому і не дивно, що АЕУ виконує роль джерела знань про Україну і український народ для англomовних читачів, репрезентує її історію світовій громадськості.

Чимало документів з вітчизняної історії розкидані по різних державах, так що їх місцезнаходженню й каталогізації була приділена належна увага. Особливо активно цією роботою займалися науково-дослідні центри КІУСу. Насамперед, це Центр досліджень історії України імені Петра Яцика, який підтримує численні архівні проекти в Україні, а також у Москві і Варшаві, де було виявлено багато цінних українських архівних колекцій.

Петро Яцик (1921–2001) був одним із найуспішніших українських бізнесменів Канади та відомим покровителем української науки. У 1986 р. він заснував Освітню фундацію Петра Яцика, яка фінансувала низку постійних програм у провідних університетах світу, включаючи Інститут українських студій Гарвардського університету (США), енциклопедії українознавства, Український лекторій у Школі славістики та східноєвропейських студій при Лондонському університеті, інформаційний центр у бібліотеці ім. Джона П. Робертса та Вічний фонд українських видань при Торонтському університеті. Коштом мецената видано чимало наукових монографій з історії України, економіки, політології, медицини, етнографії. Сума його пожертв на українські інституції у Західному світі перевищує 16 мільйонів доларів.

Центр досліджень історії України імені П. Яцика при Альбертському університеті заснований 1989 р. в структурі Канадського інституту українських студій. Захоплений діяльністю Інституту, П. Яцик подарував йому 1 млн дол., які були доповнені двома мільйонами від уряду Альберти. «Я зв'язаний з Гарвардом і Колумбією, але жоден колектив не працює так продуктивно, як цей. Думаю, що українські студії в Альбертському університеті – найсильніші в світі після України». Щедрий дар мецената проклав шлях до видання англійською мовою фундаментальної праці М. Грушевського «Історія України-Руси» – «History of Ukraine-Rus», що охоплює історію України від найдавніших часів і до середини XVII ст.

Видана у 10 томах протягом 1898–1937 рр., ця авторитетна праця й досі не втратила своєї актуальності. Заборонена у радянські часи, «Історія України-Руси» була перевидана разом з покажчиком до всіх томів Інститутом української археографії НАНУ і стала популярною в незалежній Україні.

У згаданій праці М. Грушевського, англomовний варіант якої виходить друком, чимало інформації наукового та бібліографічного характеру, яку редактори англomовного видання доповнили за рахунок пізніших досліджень на цю тему. Англійське видання містить бібліографію всіх джерел та публікацій, використаних М. Грушевським при написанні праці. Відповідальне завдання з укладання бібліографії було покладене на заступника директора Центру д-ра С. Плохія. Крім того в проекті задіяні кілька науковців та редакторів з відділів Торонто, Едмонтона, а також найнято перекладачів, предметних редакторів та експертів до окремих томів. Переклад і редагування текстів М. Грушевського – це досить складне завдання, адже доводиться звіряти та оновлювати тисячі посилань, різномовних джерел: грецькі, єврейські, арабські, латинські.

З метою збереження лідерства КІУСу у наукових дослідженнях з історії України передбачається продовження роботи над перекладом та редагуванням монументальної праці М. Грушевського і видання наступних томів «Історії України-Руси».

2008 р. вийшов у світ дев'ятий том «Історії України-Руси». У цьому томі М. Грушевський подає детальний опис дипломатичних і воєнних подій, що привели до Переяславської ради 1654 р., та аналізує досягнуті домовленості Москви з козацькою Україною, яка потребувала військової допомоги для продовження боротьби проти Речі Посполитої. Автор готував його до друку найдовше від усіх інших. Том був написаний наприкінці 20-х рр. після повернення М. Грушевського з екзилу. Він ґрунтувався на величезній кількості документів, зібраних вченим та його студентами в архівах Москви. Багато з них були маловідомі, а то й зовсім невідомі історикам. Редактор-консультант тому, автор вступної статті – д-р С. Плохій, який нині очолює кафедру історії України ім. М. Грушевського у Гарвардському університеті. Презентації нового тому відбулися: 20 вересня у Науковому товаристві ім. Шевченка в Нью-Йорку, 25 вересня в Альбертському університеті, 5 жовтня в Торонтському університеті, 20 жовтня в Українському науковому інституті Гарвардського університету.

Презентації англійського перекладу «Історії України-Руси» М. Грушевського були влаштовані у провідних наукових центрах Північної Америки, Канади, Європи, а також в Україні.

Центром досліджень історії України імені П. Яцика спонсоруються ще два видавничі проекти: українські

переклади західних праць про українську історію та англomовна серія монографій. Остання має назву «Українська історіографія на Заході». Її публікацію КІУС забезпечує спільно з низкою наукових закладів в Україні. Крім того, частина субсидій спрямована на видання англomовних монографій, українських перекладів, історіографій західних авторів, на документальні публікації, а також на дослідницькі гранти вченим.

Справу відомого мецената продовжує сьогодні його донька п. Надя Яцик, яка протягом 2007–2008 рр. надала КІУСу 500 тис. кан. дол. для заснування нової Програми вивчення сучасної української історії і суспільства.

У 2000 р. було засновано науково-дослідну громадську фундацію Східний інститут українознавства ім. Ковальських (СІУ) при КІУСі, яку нині очолює д-р З. Когут. Дарія і Михайло Ковальські – знані українські меценати діаспори (Вестон, Онтаріо). Вони ушлявилися підтримкою наукових досліджень у галузі українознавства. Основна мета СІУ – дослідницька, популяризаторська та організаційна робота в галузі українознавства та історичного краєзнавства на Сході України. Він діє на базі Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна відповідно до укладеного договору про співпрацю (директор – д-р іст. наук, проф. В. Кравченко). Інститут є громадською установою, що не має постійного штату працівників і виступає в ролі координуючого осередку регіонального рівня.

Науковцями СІУ підготовлено англomовне видання «Історичного словника України», розробляються та здійснюються українознавчі програми, навколо яких гуртуються творчі сили з різних установ Харкова, Харківщини, деяких інших міст Східної України. Найамбітнішим проектом є український переклад праці «A Historical Phonology of the Ukrainian Language» Ю. Шевельова, етапної праці з українського мовознавства, вперше опублікованої коштом КІУСу 1979 р. Переклад, що здійснюється, має виняткове значення для Харківського університету, адже Ю. Шевельов, видатний учений-мовознавець, був випускником цього навчального закладу. Переклад свідчатиме про повернення надбань українського мовознавства до Харкова. В іншій, започаткованій Інститутом, серії «Україна в записках мандрівників і спогадах сучасників» йтиметься про сприйняття України іноземцями. Серія відкривається публікацією спогадів німецького історика Дітріха Крістофа фон Роммеля, який жив і творив на початку ХІХ ст.

СІУ за роки свого існування виступив організатором серії міжнародних наукових конференцій, присвячених, зокрема, проблемам історичної пам'яті та свідомості українського суспільства, національному питанню на Сході України, історії університетської освіти в Україні, Переяславській раді 1654 р.

Спільний з російськими колегами проект археологічних досліджень м. Батурина передбачає реконструкцію особистого архіву гетьмана Івана Мазепи, адже частину колекції, що вважалася знищеною під час штурму Батурина у 1708 р., було знайдено у Санкт-Петербурзі. Результати пошуків і досліджень високо поціновані Урядом України. 19 січня 2009 р. вийшов указ Президента України В. Ющенка про відзначення державними нагородами України низки істориків, археологів, архітекторів, реставраторів, державних і музейних працівників та меценатів, які зробили вагомий внесок у вивчення та відбудову колишньої столиці козацько-гетьманської держави. Серед відзначених двоє науковців із Канади: директор Канадського інституту українських студій, д-р Зенон Когут, голова Батуринського проекту з канадської сторони та науковий співробітник КІУСу д-р Володимир Мезенцев, виконавчий директор проекту і співкерівник розкопок у Батурині, – обоє нагороджені орденом «За заслуги» ІІІ ступеня.

Об'єднавши зусилля з Інститутом слов'янських та балтійських студій Російської академії наук (Санкт-Петербург, РФ) та Інститутом українських студій Національної академії наук України, КІУС працює над підготовкою до видання другого тому серії, який міститиме документи з української історії, що зберігаються в російських архівах.

Наприкінці 2007 р. Інститут організував низку заходів, спрямованих на відзначення 150-річчя від дня народження відомого українського історика, громадського діяча Дмитра Багалія (1857–1932). З цією метою було підготовлено до друку (спільно з іншими інститутами) 5-й та 6-й томи «Вибраних праць» вченого, які містять два ґрунтовні монографічні дослідження з історії заселення Слобожанщини та Південної України. Вони були написані автором на початку 1930-х рр. і деякий час вважалися втраченими.

Вагомим набутком Інституту стала підготовка до друку чергових випусків історико-культурологічного збірника «Схід – Захід», дослідження «Уявлений регіон: Слобожанщина в українському національному наративі», українського перекладу низки монографій, які планує надрукувати київське видавництво «Критика» тощо. Особливо активно працює запорізьке відділення Інституту на чолі з проф. А. Бойко, який розробив і очолює спільний проект збирання та дослідження писемних і усних джерел з історії Південної України. Запоріжці видали по кілька томів серій, присвячених спадщині Я. Новицького, усній історії та писемним джерелам степової України, а також ґрунтовні дослідження з історії запорозького козацтва, м. Мелітополя.

В КІУСі велику увагу приділяють архівним дослідженням. Науковці різних поколінь досить часто відряджались до документних депозитаріїв Східної і За-

хідної Європи для проведення досліджень. Після здобуття Україною незалежності багато вітчизняних дослідників змогли вперше відвідати архіви Польщі, Австрії, Німеччини. Вони отримали доступ до важливих документів і матеріалів. Дотації Канадського інституту українських студій сприяли доступові до унікальних еміграційних архівних збірань. Каталогів виявленої інформації про численні архівні колекції зробило їх доступними для широких наукових кіл і відповідно стимулювало появу нових наукових праць, що ґрунтувалися на віднайденних документах. Підтримка архівних досліджень включала мікрофільмування рідкісних українських матеріалів, насамперед періодики, та надання їх бібліотекам канадських університетів для широкого доступу.

Заснований при Інституті у 1987 р. завдяки щедрому дарунку від Клубу українських професіоналістів і підприємців Едмонтона та провінційного уряду Методичний кабінет української мови (МКУМ) продовжує розроблення методики викладання мови для учнів 1–6 класів (через програму публікацій «Нова»), а також активно працює над методикою викладання української мови для учнів середніх і старших класів загальноосвітніх закладів Канади. Пріоритетними завданнями МКУМ є розроблення і створення навчальних матеріалів для української двомовної програми, а також співпраця з двомовними батьківськими організаціями, з Конгресом українців Канади (КУК) щодо організації освітніх сесій на зборах КУК, допомога в оцінці потреб приватних українських шкіл Канади. Зусиллями першого координатора двомовної програми та керівника центру О. Білаш у 1977 р. була організована джерельна бібліотека. Спочатку тут збиралися друковані матеріали про викладання української мови, а згодом з'явилися аудіовізуальні матеріали й періодика. Бібліотека, яка обслуговує нині користувачів по всій Північній Америці, зросла з 3000 до 7000 од. зберігання. Від неї тут пропонуються нові послуги вчителям, зокрема анотовані бібліографії для спеціальних святкувань і тем. Поряд з новими проектами продовжується розбудова українознавчих студій через різні гранти, стипендії та спільні видавничі проекти. У перспективі передбачається розроблення посібників з української мови та культури для учнів і студентів. Починаючи з 1990 р. МКУМ вже видав і розповсюдив 52 видання.

В історії вітчизняного книгодруку спогади ніколи не займали помітного місця, тому особисті записи багатьох відомих українців були назавжди втрачені. КІУС своїми дотаціями сприяв написанню, збиранню, редагуванню та публікаціям спогадів визначних українців. Видавництво Інституту видало спогади відомих політичних постатей В. Винниченка, І. Майстренка, К. Трильовського, дисидентів М. Руденка, Д. Шумука, багатьох письменників, критиків

В. Сокола, Г. Костюка та інших і зробило їх доступними для читача.

Багату традицію українсько-канадських студій, запроваджених КІУСом від дня його заснування, підтримує Українсько-канадська програма (УКП). Насамперед йдеться про підготовку історії українців Канади у трьох томах. Перший том, детальна студія О. Мартиновича про ранні роки (1891–1924) українського поселення в Канаді, був виданий видавництвом КІУСу 1991 р. Другий том охоплює період міжвоєнний і частково післявоєнний (1924–1947). На початковому етапі реалізації проекту надійшла матеріальна допомога від Дарчого фонду ім. Роберта Кларка, адміністрованого Канадською фундацією українських студій. Основу другого тому було закладено, коли Інститут реалізував дворічний проект з усної історії, беручи інтерв'ю у лідерів громад, які очолювали українські організації між 1920-м і 1960 р. У низці інших публікацій також студіювалися важливі події та проблеми означеного періоду. «Journal of Ukrainian Studies» видачував частину результатів згаданого дослідницького проекту у подвійному випуску (літо – зима 1991 р.) за редакцією д-ра Ф. Свиріпи.

У рамках Програми імені родини Стасюків, присвяченій вивченню сучасної України, упродовж 1992–1993 рр. досліджувалася українська діаспора в Росії, яка, згідно з деякими даними, сягає сімнадцяти мільйонів. Д-р С. Ціпка підготував працю «Ukrainians in Russia: A Bibliographic and Statistical Guide», яку було опубліковано у серії довідників КІУСу.

Цікавою є Програма з української літератури імені Д. Струка у Торонтському відділі КІУСу, започаткована 1999 р. Очолює її проф. М. Тарнавський, колишній директор видавництва КІУСу. Головна мета програми – сприяти ознайомленню англомовного світу з українською літературою. Для реалізації цієї мети програма фінансує відповідні дослідження, написання наукових праць, переклади, а також сприяє доступові до текстів через їх друк та електронні публікації.

Програма імені Д. Струка підтримує електронну бібліотеку з української літератури, яка надає вільний доступ до електронних текстів з української літератури для всіх читачів, особливо для студентів, котрі мешкають поза Україною. Для них тексти є часом важкодоступними. Якщо дозволяють кошти, бібліотека включає переклади, біографії авторів, бібліографії та інші допоміжні матеріали щодо української літератури як англійською, так і українською мовами.

Періодика в інститутському видавництві «CIUS Press» представлена «Журналом українських студій» («Journal of Ukrainian Studies» (JUS) та двомовним (англ.–укр.) часописом «Бюлетень КІУСу».

«Журнал українських студій» (JUS), заснований 1976 р., – один із провідних у галузі українознавства, сприяє поширенню результатів наукових досліджень

шляхом участі у конференціях, семінарах; багато інформації він надає через Інтернет. Поряд з історичними дослідженнями журнал опікується розробленнями найсучасніших методів викладання української мови, долучається до створення авторитетної Інтернет-енциклопедії України. На його сторінках домінують ґрунтовні статті та огляди книг з українських студій, хоча іноді друкуються й переклади та довідкові матеріали. Було здійснено низку спеціальних випусків журналу: Записки на пошану професорів Ю. Луцького (1989), П. Потічного (1996), Я. Розумного (2000), а також випуски, присвячені українцям у Канаді (1991), ранньомодерній Україні (1992), О. Довженкові (1994), Г. Сковороді (1997) та Українській революції 1917–1920 рр. (1999).

«Бюлетень КІУСу» інформує українську громаду про діяльність Інституту, лекції, лекційні курси та нові видання. Він проводить успішні кампанії із збирання коштів, пошуку нових благодійників. Вічні фонди відіграють вирішальну роль у підтримці діяльності інституції. Саме завдяки їм продовжується співробітництво між Альбертським, Львівським, Чернівецьким, Чернігівським, Дніпропетровським університетами, Києво-Могилянською академією, дотуються дослідження, надаються стипендії, фінансуються проведення наукових конференцій, видання наукових праць.

«CIUS Press» започаткувало серію бібліографічних передруків, якою опікується Е. Касинець, керівник балтійського й слов'янського відділу Нью-Йоркської публічної бібліотеки, відомий український бібліограф. Вчений став редактором нової серії «Довідники», в якій передрукуються важливі та рідкісні бібліографічні праці. Їхня географія досить широка: Касинець Е. «Північно-американська україніка в Гарварді» (Гарвард); Кравчук А. «Довідник до архіву проф. Богдана Боцюркова» та «Систематична бібліографія релігійної періодичної літератури, виданої в Західній Україні, 1885–1939» (Оттава); Маланчук Р. «Анотована бібліографія Володимира Винниченка» (Нью-Йорк); Місило Є. «Бібліографія західноукраїнської преси, 1918–39» (Варшава); Мушинка О. «Україномовний довідник до україніки в Державному історичному архіві в Празі» (Пряшів); Петришин Р. «Бібліографія політичних писань українських емігрантів після Другої світової війни» (Альберта); Плохій С. «Історична бібліографія до Історії України-Руси М. Грушевського» (Альберта); Свиріпа Ф. «Українсько-канадська бібліографія» (Альберта); Славутич Я. «Бібліографія української літератури в Канаді

від 1908» (Альберта); Хмарський В. «Археографічна праця Аполлона Скалковського» та «Біографічний і бібліографічний провідник до робіт Аполлона Скалковського» (Одеса).

За роки свого існування КІУС опублікував понад 120 книг, 65 дослідницьких довідників, здійснив понад 30 випусків «Журналу українських студій», видав чимало підручників для двомовних українсько-англійських шкіл тощо. Багато книг КІУС друкував спільно з західними науковими видавництвами, а після 1991 р. і з видавництвами в Україні, що дало змогу скоротити витрати та використати існуючі вітчизняні мережі розповсюдження.

Список використаних джерел

1. Вивчення української мови у двадцять першому столітті: МКУМ готовий // Бюлетень КІУСу. – 1976–2006. – С. 15–17.
2. Encyclopedia of Ukraine: [In 5 vol.] / ed. V. Kubijovyc, D. Husar Struk. – Toronto; Buffalo; London, 1984–1993.
3. Енциклопедія українознавства: В 2 томах / голов. ред. В. Кубійович. – Мюнхен; Нью-Йорк; Париж, 1955–1995.
4. www.uwtoronto.ca/cius/elul
5. Запорізька філія Східного інституту ім. Ковальських // Бюлетень КІУСу. – 1976–2006. – С. 20.
6. Історична пам'ять і суперечливі питання про Другу світову війну в Україні // Бюлетень КІУСу. – 2007. – С. 12–13.
7. Канадський інститут українських студій. 25 років: 1976–2001. – Торонто, 2001. – 45 с.
8. Канадсько-українська археологічна експедиція [Батурин] // Бюлетень КІУСу. – 2002. – С. 13–14.
9. КІУС і сімдесята річниця відзначення Голодомору // Бюлетень КІУСу. – 2004 (весна). – С. 1, 11–12.
10. Колишній директор КІУСу представлений до Ордена Канади [Манолій Лупул] // Бюлетень КІУСу. – 2003 (осінь). – С. 1, 7.
11. Петро Яцик (1921–2001) // Бюлетень КІУСу. – 2002. – С. 26.
12. Програма вивчення сучасної України ім. родини Стасюків // Бюлетень КІУСу. – 1976–2006. – С. 23–24.
13. Проект «Internet Encyclopedia of Ukraine» // Бюлетень КІУСу. – 2003 (осінь). – С. 3–4.
14. Проекти і програми. Минуле стає теперішнім: місія Українсько-канадської програми триває // Бюлетень КІУСу. – 1976–2006. – С. 12–14.
15. П'ятнадцять років праці в КІУСі: розмова з Сергієм Плохієм // Бюлетень КІУСу. – 2007. – С. 4–7.
16. У центрі уваги – меценати КІУСу: Канадська фундація українських студій // Бюлетень КІУСу. – 2007. – С. 17–18.
17. Центр ім. Петра Яцика: зміцнення зв'язків між Україною і Заходом // Бюлетень КІУСу. – 1976–2006. – С. 21–22.